

2026. gada 1. ceturkšņa novērtējums par ciklisko risku un piemērojamo pretcikliskās kapitāla rezerves normu

2026 | marts

Pretcikliskā kapitāla rezerve (turpmāk – CCyB (*countercyclical capital buffer*)) ir makrouzraudzības instruments, kurš tiek piemērots ar mērķi stiprināt kredītiestāžu kapitalizāciju, lai krīzē tām būtu laba spēja absorbēt zaudējumus. CCyB norma tiek samazināta vai atcelta, kad riski īstenojas, lai palīdzētu kredītiestādēm turpināt piedāvāt finansējumu tautsaimniecībai, tādējādi mazinot krīžu ilgumu un ietekmi.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 35.⁵ pantu Latvijas Banka reizi ceturksnī novērtē ciklisko risku un, ja nepieciešams, nosaka vai koriģē CCyB normu, kas attiecināma uz kredītiestāžu riska darījumiem, kuri noslēgti ar Latvijas Republikas rezidentiem. Katru ceturksni Latvijas Banka publicē novērtējumu par ciklisko risku un CCyB normu. Ja CCyB normu nav jāmaina, spēkā saglabājas iepriekšējais lēmums par CCyB normu.

2023. gada 18. decembrī Latvijas Bankas padome lēma uzsākt īstenot pozitīvas neitrālas CCyB pieeju. Saskaņā ar šo pieeju CCyB norma tiek uzturēta pozitīvā bāzes līmenī jau standarta risku apstākļos jeb finanšu cikla neitrālajā fāzē, kad cikliskais risks nav ne paaugstināts, ne arī būtiski pazemināts. Latvijas Banka par piemērotu CCyB normas bāzes līmeni ir atzinusi 1 %. Saskaņā ar Latvijas Bankas padomes 2023. gada 18. decembra lēmumu ar 2025. gada 18. jūniju spēkā ir 1 % CCyB norma.

Cikliskajam riskam pieaugot, CCyB norma ir palielināma proporcionāli riska intensitātei jau no bāzes normas. Tādējādi CCyB kopējo prasību veido bāzes norma un cikliskā komponente, kura tiek novērtēta katru ceturksni. Krīzes apstākļos, kā arī atjaunošanās periodā pēc krīzes CCyB norma var tikt samazināta vai atcelta.

Atbilstoši 2026. gada 1. ceturkšņa cikliskā riska novērtējumam **Latvijas Banka nolemj nepalielināt CCyB ciklisko komponenti.**

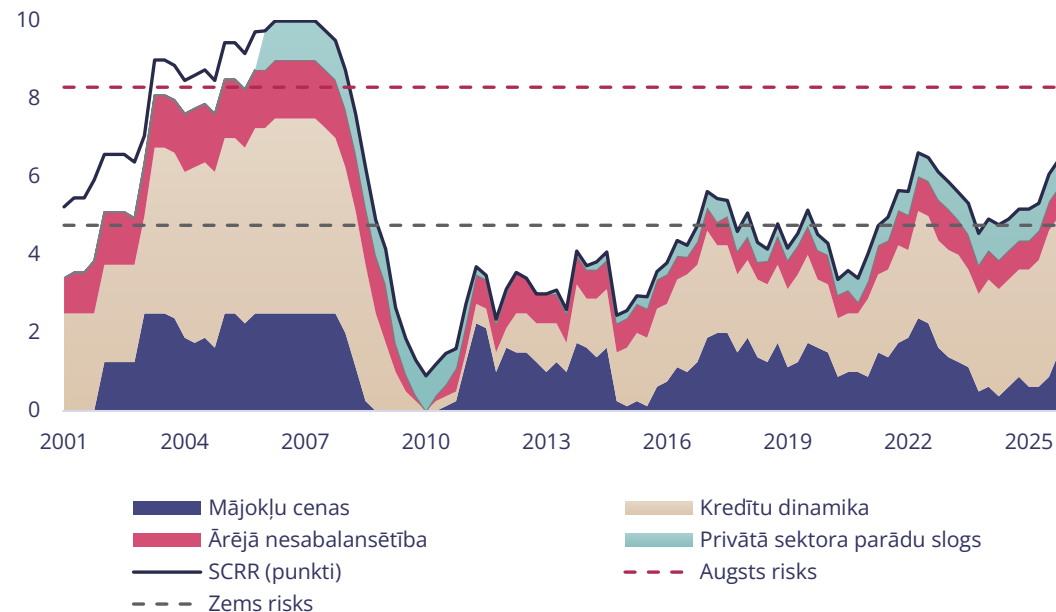
Spēkā saglabājas 2023. gada 18. decembrī pieņemtais Latvijas Bankas lēmums par piemērojamo CCyB normu.

Cikliskā riska līmenis turpina pieaugt un attālināties no zema riska robežas.

To galvenokārt nosaka kreditēšanas kāpums. Taču kreditēšanas aktivizēšanās notiek no ilgstoši zemas bāzes, un to daļēji ietekmē uz laiku ieviestā solidaritātes iemaksa. Nekustamā īpašuma tirgus kopumā atrodas mērenas izaugsmes fāzē. Ekonomiskā izaugsme 2025. gada beigās uzlabojās, un to noteica gan investīciju, gan patēriņa kāpums.

Turpmāko kreditēšanas un tautsaimniecības attīstību var ierobežot ģeopolitiskās spriedzes pieaugums Tuvajos Austrumos. Ja tā turpinās eskalēties, ārējā pieprasījuma pasliktināšanās, energoresursu un kopējā cenu līmeņa pieaugums, iespējamie piegādes ķēžu traucējumi var vājināt ekonomisko aktivitāti, darba tirgus situāciju un aizņēmēju finansiālo situāciju, kā arī aizņēmēju un aizdevēju sentimentu.

Saliktais cikliskā riska rādītājs (SCRR)

Saliktais cikliskā riska rādītājs (SCRR) 2025. gada 4. ceturksnī sasniedza 6.5 punktus (par 1.3 punktiem vairāk nekā pirms gada). SCRR pieaugumu noteica kreditēšanas aktivizēšanās un mājokļu cenu pieaugums. SCRR atrodas vidēja riska zonā.

Detalizētāk par SCRR sk. Latvijas Bankas [2025. gada Finanšu stabilitātes pārskatā](#).

Privātā nefinanšu sektora kredītu atlikuma un IKP attiecības novirze no ilgtermiņa tendences turpina sarukt, taču joprojām ir negatīva gan saskaņā ar standartizēto, gan papildu kredītu definīciju. **CCyB normas orientieris ir 0 %.**

	Kredītu standartizētā definīcija 2025. gada 3. cet.	Kredītu papildu definīcija 2025. gada 4. cet.
Kredītu un IKP attiecība (%)	71.6	33.4
Kredītu un IKP attiecības novirze no tendences (pp)	-6.1	-0.4
CCyB etalonnorma (% no TREA*)	0	0

Standartizētā kredītu definīcija – nefinanšu sabiedrību (turpmāk – NFS) un mājsaimniecību saistības pret kredītiestādēm, kā arī to aizņēmumi no nebanku finanšu institūcijām vai citām NFS.

Papildu kredītu definīcija – kredītiestāžu privātajām NFS un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti un uzpirktie parāda vērtspapīri un kredītiestāžu līzings meitas sabiedrību izsniegtie aizdevumi.

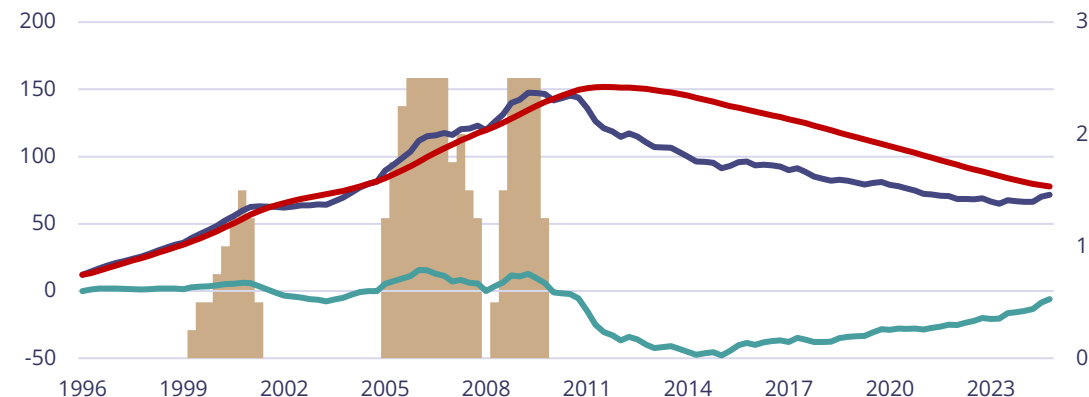
Par CCyB orientieri izvēlēta etalonnorma, kas aprēķināta, izmantojot papildu kredītu definīciju. Šie dati ir pieejami ātrāk, un ar tiem noteiktā etalonnorma labāk atbilst vēsturiski nepieciešamajai CCyB normai.

*Kopējā riska darījumu vērtība (*total risk exposure amount*).

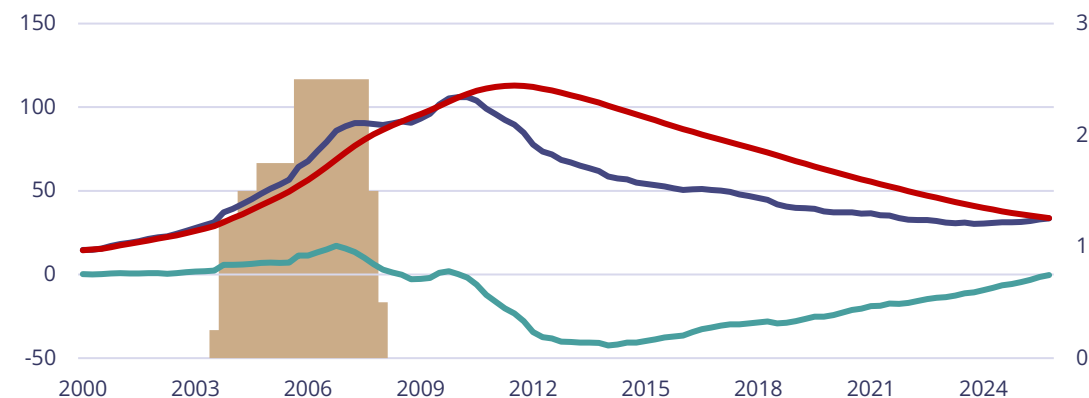
3

Avots: Latvijas Bankas Mēneša bilances pārskats, finanšu kontu statistika un Kredītu reģistrs, Latvijas Bankas aprēķini, Centrālā statistikas pārvalde.

Standartizētā kredītu un IKP attiecības novirze

Papildu kredītu un IKP attiecības novirze

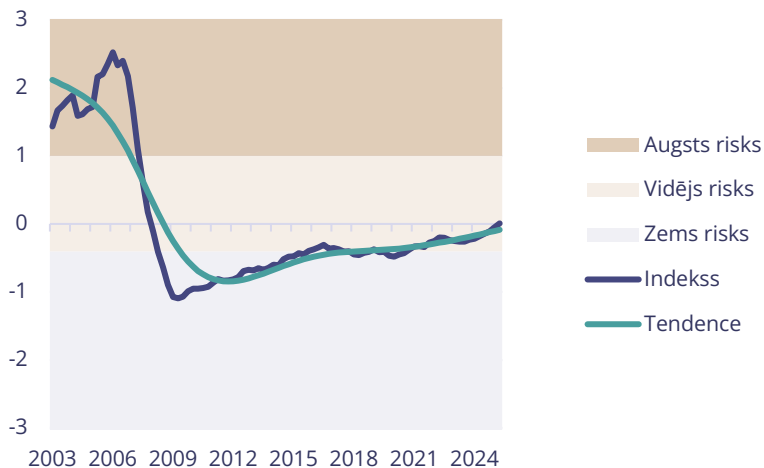
■ CCyB etalonnorma (% no TREA, labā ass)

■ Kredītu un IKP attiecība (%)

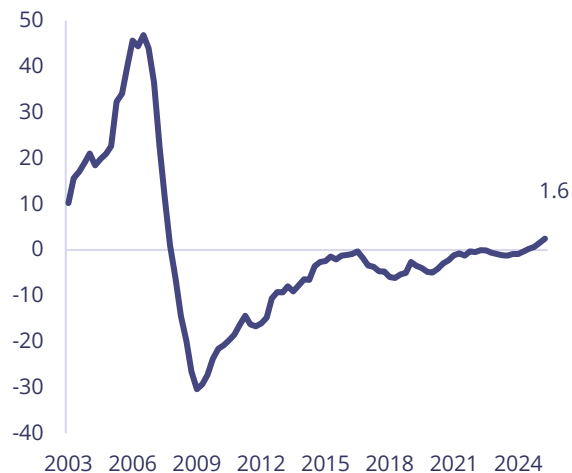
■ Kredītu un IKP attiecības tendence (%)

■ Novirze no tendences (pp)

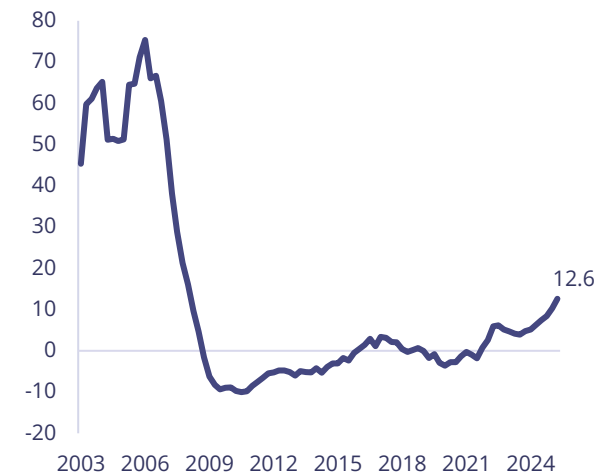
Kreditēšanas attīstības indekss

Papildu kredītu mēra un septiņu gadu vidējā IKP attiecības gada pārmaiņas, pp

Papildu kredītu mēra gada pieauguma temps*, %

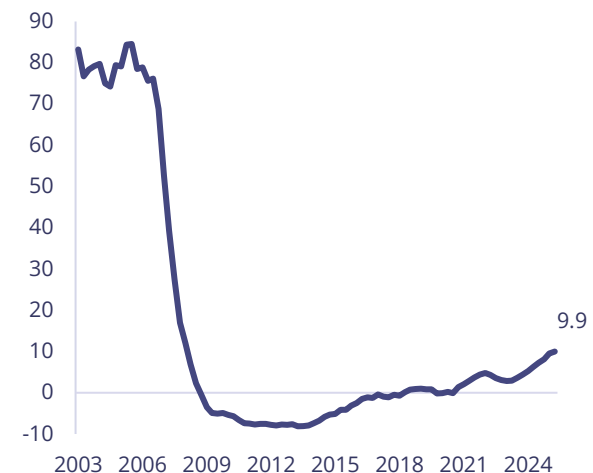

Iekšzemes kreditēšana turpina būtiski pieaugt, kas pēc ilgstošā vājās kreditēšanas perioda vērtējams pozitīvi. 2025. gada 4. ceturksnī un februārī mājāsaimniecībām un NFS izsniegto kredītu* atlikums gada izteiksmē palielinājās par attiecīgi 12.5 % un 11.6 % (t.sk. mājāsaimniecībām – par attiecīgi 9.9 % un 10.1 %, bet NFS – par 15.3 % un 13.2%).

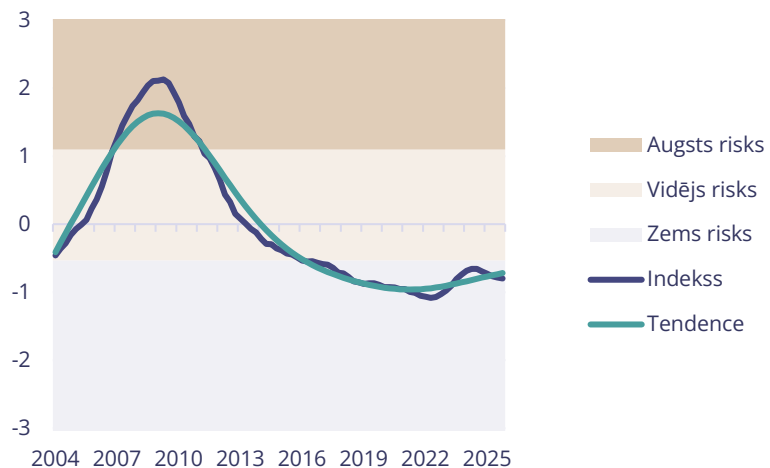
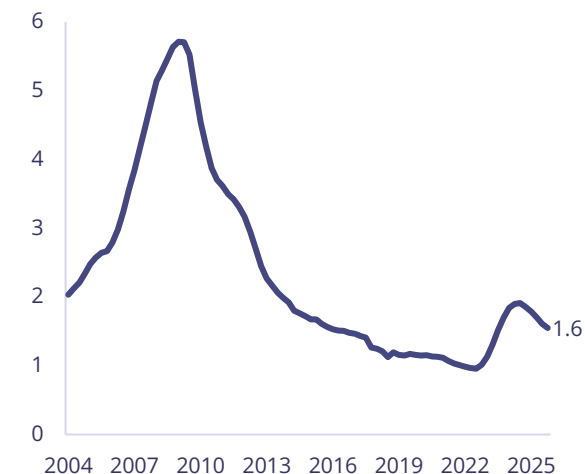
Kreditēšanu veicina atliktā pieprasījuma īstenošanās, procentu likmēm kļūstot pievilcīgākām, kā arī augstāka ekonomiskā izaugsme. Apstākļi kreditēšanai saglabājās labvēlīgi, jo aktivizējas konkurence starp aizdevējiem - iedzīvotāji aktīvāk izmanto pārkreditēšanas izmaksu samazinājuma sniegtās iespējas un kreditēšanas piedāvājumu daļēji veicina Solidaritātes iemaksas likumā paredzētā iespēja kredītiestādēm saņemt iemaksu atlaidi, ja tiek sasniegti noteikti kredītportfeļa pieauguma mērķi. Nav izslēgts, ka kreditēšanas pieaugums varētu mazināties pēc solidaritātes iemaksas piemērošanas perioda beigām.

Kreditēšanas turpmāko attīstību var ierobežot ārējās vides notikumi, tajā skaitā militārā konflikta turpināšanās Tuvajos Austrumos un citi ģeopolitiskie riski.

Mājāsaimniecībām izsniegto banku kredītu gada pieauguma temps*, %

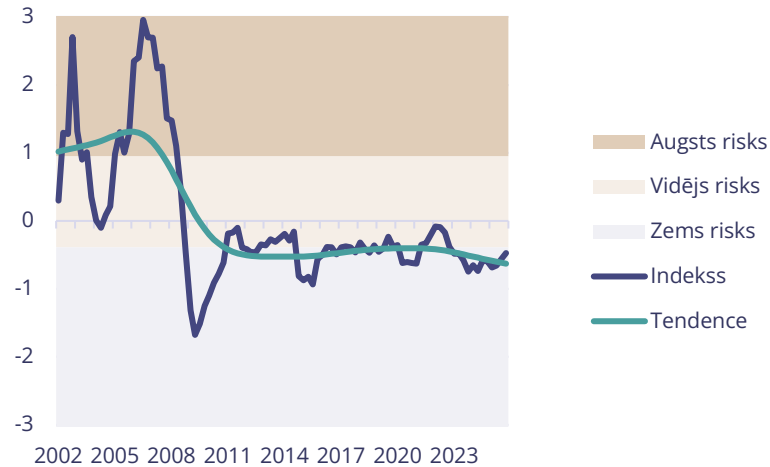
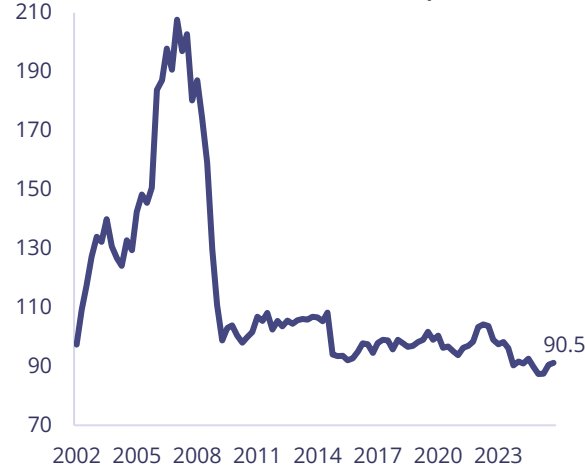
Privātā sektora parāda sloga indekss

Mājsaimniecību un NFS parāda apkalpošanas
rādītājs*, %Mājsaimniecību un NFS gada procentu
maksājumu attiecība pret IKP, %

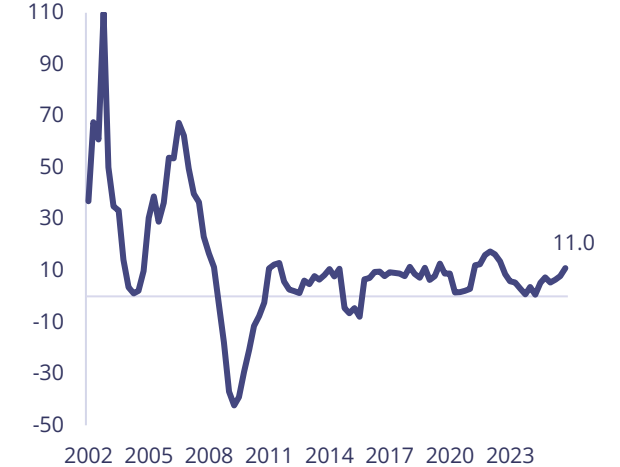
Privātā nefinanšu sektora parāds joprojām ir zems. Līdz ar pakāpenisku procentu likmju sarukumu arī privātā nefinanšu sektora kredītu procentu maksājumu un IKP attiecība nedaudz mazinājusies. Aizņēmēju finansiālā noturība saglabājas laba.

*Parāda apkalpošanas rādītāja (DSR) aprēķins balstās uz vienādo maksājumu (anuitātes) pieeju, kur tiek ņemts vērā gan procentu maksājumu, gan pamatsummas amortizācijas slogs, $DSR = \frac{i_t * D_t}{(1 - (1 + i_t)^{-s_t}) * Y_t}$, kur D ir papildu kredītu mērs jeb kopējais privātā nefinanšu sektora parāda apjoms, i ir šī sektora vidējā procentu likme jaunajiem kredītiem, ienākumi Y tiek aizstāti ar IKP, bet vidējais kredītu termiņš s tiek pieņemts kā 10 gadi. Šī metodoloģija ļauj novērtēt parāda apkalpošanas slogu makro līmenī.

Īpašumu cenu pārvērtēšanas indekss

Mājokļa cenu indeksa attiecība pret vidējās
neto darba samaksas indeksu, 2010 = 100

Mājokļa cenu indeksa gada pieauguma temps, %

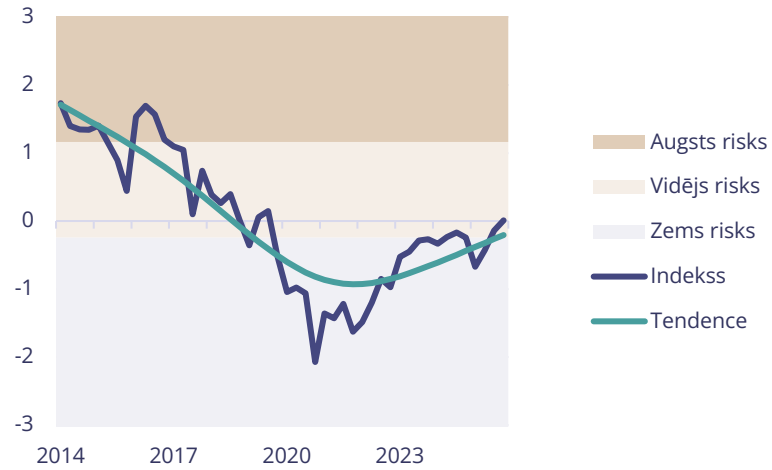
Nekustamā īpašuma tirgus aktivitāte palēninājās 2025. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. To galvenokārt noteica augstās bāzes efekts, kas izveidojās pēc straujās tirgus atgūšanās 2024. gada nogalē. 2025. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar atbilstošo periodu gadu iepriekš, kopējais nekustamā īpašuma iegādes darījumu skaits samazinājās par 9.2 %, tostarp zemes iegādes darījumu skaits kritās par 21.5 %, bet darījumi mājokļu segmentā pieauga par 0.5 %.

Dzīvokļu tirgū gandrīz 70 % visu darījumu veido sērijveida dzīvokļi. Šajā segmentā 2025. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, darījumu skaits pieauga tikai par 0.5 %. Savukārt jauno projektu segmentā, kas veido aptuveni 13 % no dzīvokļu tirgus, darījumu skaita gada pārmaiņu temps saruka līdz 5.2 %. Pirmreizējā tirgū darījumu skaits gada laikā būtiski (par 23.4 %) samazinājās – tas faktiski atbilst vienas lielas daudzdzīvokļu ēkas realizācijas apjomam.

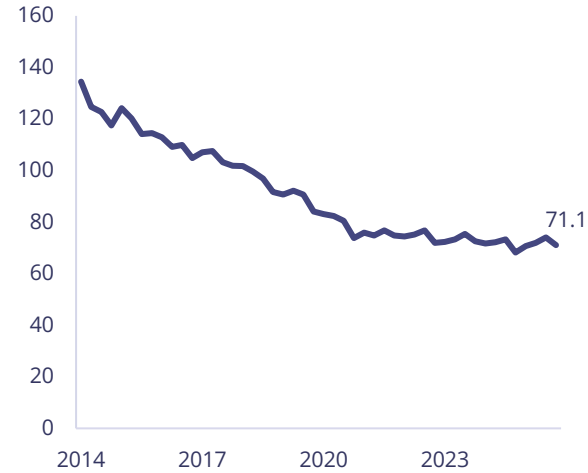
Mājokļu cenu dinamika kopumā vērtējama kā mērena. Lai gan 2025. gada 4. ceturksnī saskaņā ar CSP datiem mājokļu cenas gada laikā pieauga par 11.0 %, tas lielā mērā skaidrojams ar zemo iepriekšējā gada bāzi. Salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, cenas pieauga tikai par 1.9 %. Jauno mājokļu segmentā cenu gada pieaugums bija lēnāks – 6.4 %, savukārt 4. ceturksņa laikā cenas pat saruka (par 0.3 %). Sērijveida mājokļu tirgū izaugsme saglabājās mērena – saskaņā ar nekustamo īpašumu kompānijas *Arco Real Estate* aplēsēm vidējās cenas Rīgā 4. ceturksnī pieauga par 4.2 % gadā.

Pakāpeniski palēninoties algu pieauguma tempiem, **mājokļu pieejamības** uzlabošanās ir apstājusies.

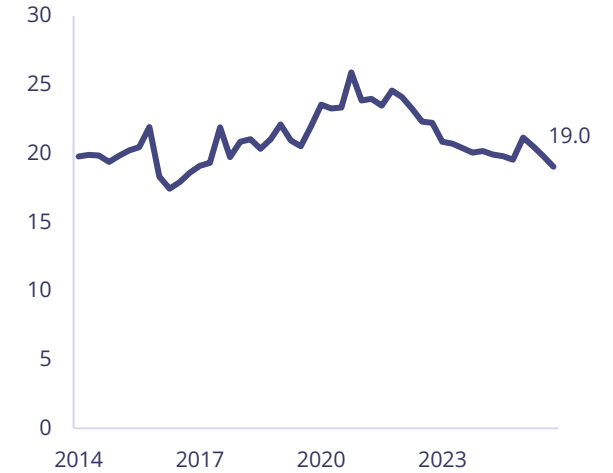
Banku bilanču noturības indekss

Iekšzemes kredītu un noguldījumu attiecība, %

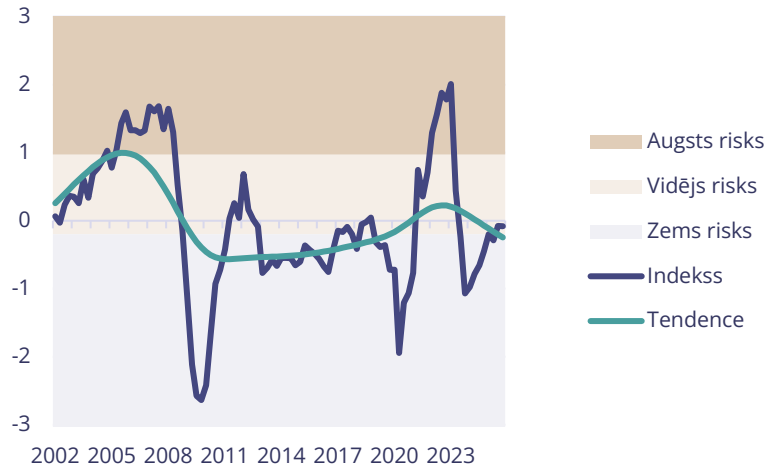

Pirmā līmeņa pamata kapitāls (CET1), %

Banku bilanču noturības rādītāji – banku kapitalizācija, kā arī pelnītspēja, aktīvu kvalitāte – ir ļoti labi. Banku kredītu un depozītu attiecība saglabājas stabili zema.

Makroekonomiskās vides indekss

Reālā IKP gada pieauguma temps, %

SPCI* gada pieauguma temps, %

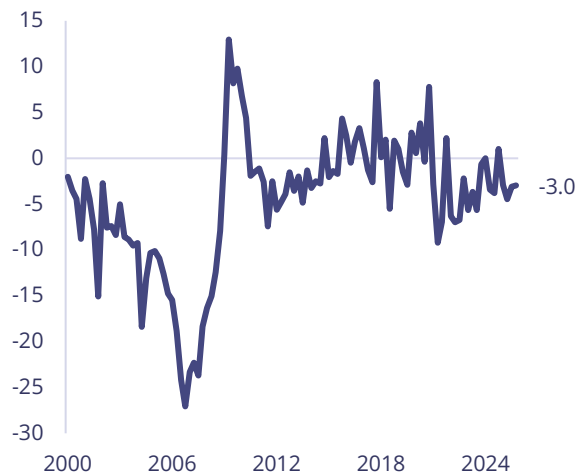

2025. gada 4. ceturksnī **tautsaimniecības izaugsme** uzlabojās, IKP pieaugumam sasniedzot 0.6% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni un 2.5% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pirms gada (sezonāli korigēti dati). 2025. gadā Latvijas IKP pieauga par 2.1 %. Privāto patēriņu sekmēja ienākumu kāpums, kā arī aktīvāka kreditēšana, aizņēmumu izmaksām saglabājoties pievilcīgām. Investīciju apjoms pēc 2025. gada 1. pusgadā vērotā straujā pieauguma arvien saglabājās būtisks - tika gan turpināti, gan arī izsludināti jauni vērienīgi projekti, piemēram, enerģētikā un apstrādes rūpniecībā (tostarp aizsardzības stiprināšanas vajadzībām). Nozaru griezumā būtiska izaugsme bija vērojama tirdzniecībā, finanšu pakalpojumu jomā un apstrādes rūpniecībā.

Saskaņā ar Latvijas Bankas prognozēm 2026. gadā ekonomiskā izaugsme varētu būt spēcīgāka nekā pērn. Taču ģeopolitiskās situācijas saasināšanās nerada priekšnosacījumus ārējā pieprasījuma uzlabojumam un ir būtisks lejupvērstis risks. Tirgus dalībnieku noskaņojums janvārī un februārī kopumā bija nedaudz pesimistiskāks nekā 2025. gada nogalē.

Patēriņa cenu pieaugums ir kļuvis lēnāks, ļaujot patērētājam pieņemt izsvērtākus lēmumus attiecībā uz tēriņiem vai investīcijām. Valdības piedāvātais atbalsts, reaģējot uz esošās apkures sezonas augstajām apkures izmaksām, var atbalstīt patēriņu un patērētāju noskaņojumu. Tomēr ģeopolitisko konfliktu saasināšanās rada enerģijas u.c. preču piegādes izmaksu kāpuma risku.

Tekošā konta attiecība pret IKP, %

2025. gada 4. ceturksnī **tekošā konta deficīts** sasniedza 3.0 % no IKP. To galvenokārt noteica preču eksporta sarukums pēc spēcīgā pieauguma 3. ceturksnī un vājāks ārējais pieprasījums. Vienlaikus preču importā kritums bija vēl lielāks.

Savukārt pakalpojumu eksports 4. ceturksnī turpināja uzrādīt ļoti spēcīgu izaugsmi, kamēr pakalpojumu importā tendence būtiski nemainījās.

EURIBOR pieaugums kopš 2022. gada ir ietekmējis **maržas** samazinājumu, jo kredītu kopējā likme pieauga mazāk nekā EURIBOR likme apstākļos, kad arī banku finansējuma izmaksas nepieauga tik strauji kā EURIBOR.

Marža samazinājās arī 2025. gadā. Lai gan Eiropas Centrālā banka vairs nemainīja procentu likmes, kreditēšanas vide kļuva labvēlīgāka: saasinājās konkurence starp aizdevējiem, un mājsaimniecības aktīvāk izmantoja zemākas pārkreditēšanās izmaksas.

Maržu sarukumu veicinājuši politikas pasākumi konkurences veicināšanai banku sektorā, kā arī kreditēšanas stimulēšanai.

Starpība starp mājsaimniecībām no jauna izsniegto mājokļu kredītu procentu likmi un 6 mēnešu EURIBOR, pp

Starpība starp mājsaimniecībām no jauna izsniegto mājokļu kredītu procentu likmi un 6 mēnešu EURIBOR, gada pārmaiņas, pp

